

Ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van de Doornzelemolen in Evergem

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.5;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- het advies over de opheffing van de bescherming van het onroerend goed werd gevraagd aan de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed op 15 april 2022;
- de behandeling van het advies is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De Doornzelemolen, een stenen korenwindmolen uit 1839, werd beschermd als monument bij besluit van de Regent van 30 april 1945, omwille van de artistieke, esthetische, oudheidkundige en historische waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 7 juli 1945.

Tijdens een februaristorm in 1948 braken het gevlucht en de askop van de Doornzelemolen af. In 1957 werd de houten molenkap verwijderd. In de resterende romp bleef de mechanische maalderij actief tot rond 1970. De molenromp werd in 2000-2002 ingrijpend gerenoveerd in functie van een herbestemming tot multifunctionele ruimte met een cafetaria, een keuken en sanitair in de molenbelt, expositie- en vergaderruimtes op de verdiepingen en een uitkijktoren bovenaan.

Artikel 6.2.1, 3°, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van

het algemeen belang ten tijde van de bescherming”.

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen en de cultuurgooderen die er integrerend deel van uitmaken hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die ook gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, de typologie of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed herkenbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde typologie of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemblewaarde: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
 - 5° contextwaarde: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke relatie is op landschappelijk, stedenbouwkundig of esthetisch vlak.

De evaluatie van de erfgoedwaarde van de Doornzelemolen in Evergem op basis van de decretaal bepaalde erfgoedwaarden en de huidige criteria voor bescherming is als volgt:

- 1° zeldzaamheid: de Doornzelemolen is niet zeldzaam als graanwindmolen van het type stenen bergmolen, daterend uit het tweede kwart van de 19de eeuw (industrieel-archeologische waarde). De molen had op het moment van de bescherming wel een hoge zeldzaamheid als kettingkruier maar dit is niet meer het geval aangezien dit kruisysteem bijna volledig verdwenen is (technische waarde). Andere beschermde windmolens in Vlaanderen hebben dit kettingkruisysteem wel behouden;
- 2° herkenbaarheid: de Doornzelemolen is nog weinig herkenbaar als windmolen door de renovatie en de herbestemming tot uitkijktoren en multifunctionele ruimte begin 21ste eeuw. De romp werd hiervoor immers afgewerkt met een plat dak met belvédère, een nieuwe buitentrap en vernieuwd buitenschrijnwerk. De houten vloeren en trappen werden vervangen en van de maalinrichting werden alle restanten weggewerkt (industrieel-archeologische waarde);
- 3° representativiteit: de Doornzelemolen is representatief voor de vele stenen beltmolens uit het tweede kwart van de 19de eeuw in deze regio. Dit geldt echter ook voor heel wat andere beschermde windmolens die hoger scoren op de andere criteria (industrieel-archeologische waarde);

4° ensemblewaarde: qua ensemblewaarde scoort de Doornzelemolen relatief laag door het ontbreken van de oorspronkelijke molentechniek, de binneninrichting, de kap, de wieken en de staart (industrieel-archeologische waarde);

5° contextwaarde: de Doornzelemolen bewaart een waardevolle omgeving, met name de middeleeuwse Doornzele Dries bij de cisterciënzerabdij van Doornzele (1234-1796), waar al zeker sinds 1414 een windmolen stond op de plek van de Doornzelemolen (historische waarde).

Op basis van deze evaluatie blijkt dat er sprake is van een wijzigende context of situatie waarbij de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van de Doornzelemolen in Evergem als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van de Doornzelemolen in Evergem als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het besluit van de Regent van 30 april 1945 houdende de bescherming als monument van windmolens in de provincie Oost-Vlaanderen, waaronder de *steenen windmolen te Evergem, (gehucht "Doornzele-Dries")*, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 7 juli 1945, wordt voorlopig gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed, de *steenen windmolen te Evergem*, ook gekend als 'Doornzelemolen', Doornzele Dries zonder nummer in Evergem waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven bevindt zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: Evergem, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 698/B. (Dit wordt in het oorspronkelijk beschermingsbesluit van 30 april 1945 omschreven als: artikel 3162, sectie A, nr. 698A.)

Het plan met de aflijning en de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het besluit van de Regent van 30 april 1945 houdende de bescherming als monument van windmolens in de provincie Oost-Vlaanderen, wordt punt 4° opgeheven.

Brussel,

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE